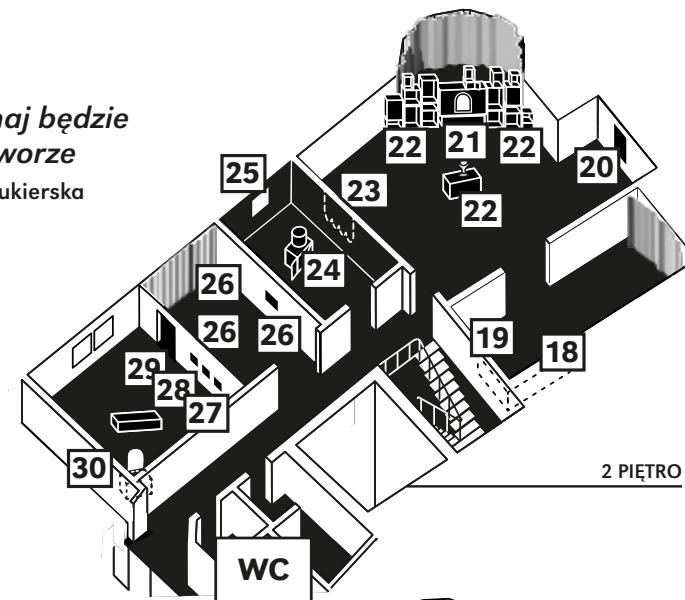

II *Przekląty niechaj będzie w domu i na dworze*

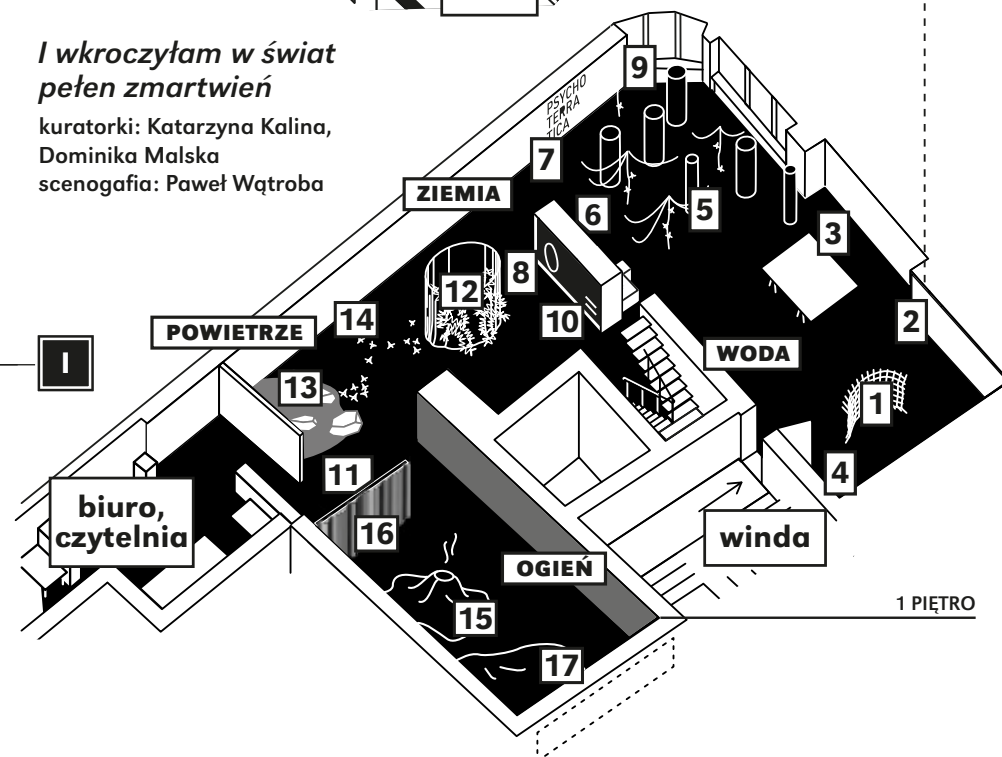
- 18** **KOLAŻ Z CYKLU TRIUMF I UPADK DOMU PANA MEGO #12**, technika własna, 140×200 cm
- 19** **KOLAŻ Z CYKLU TRIUMF I UPADK DOMU PANA MEGO #13**, technika własna, 140×200 cm
- 20** **KOLAŻ Z CYKLU TRIUMF I UPADK DOMU PANA MEGO #11**, technika własna, 200×140 cm
- 21** **PRZEKŁĘTY NIECHAJ BĘDZIE W DOMU I NA DWORZE**, Witraż
- 22** **GOLEMY Z CYKLU TRIUMF I UPADK DOMU PANA MEGO**, obiekty, ceramika
- 23** **ZŁAMANE SERCE NARODU**, druk na tkaninie, 250×230 cm
- 24** **GOLEMY Z CYKLU TRIUMF I UPADK DOMU PANA MEGO**, obiekty, ceramika
- 25** **ARCHIPELAG**, tempera jajowa i szlagmetal na sklejce, 100×153 cm

- 26** **ODRA (TRYPTYK)**, tempera jajowa na sklejce, szlag metal, szkło gięte grawitacyjnie, malatury witrażowe, drewniana rama, 43×33×6 cm (każdy)
- 27** **PARZĄCE LIMBO**, tempera jajowa na sklejce, szlag metal, szkło gięte grawitacyjnie, malatury witrażowe, drewniana rama, 43×33×6 cm
- 28** **ODRA I**, tempera jajowa na sklejce, szlag metal, szkło gięte grawitacyjnie, malatury witrażowe, drewniana rama, 43×33×6 cm
- 29** **OSTATNI TANIEC WOKÓŁ CZARNEGO ŚWIATŁA**, 2022, tempera jajowa na sklejce, szlag metal, szkło gięte grawitacyjnie, malatury witrażowe, drewniana rama, 43×33×6 cm
- 30** **PROCES PRZEJŚCIA**, 2024, tempera jajowa na sklejce, szlag metal, 130×100 cm

II Tomasz Kulka
Przekląty niechaj będzie w domu i na dworze
kuratorka: Agata Cukierska

I wkroczyłam w świat pełen zmartwień
kuratorki: Katarzyna Kalina,
Dominika Malska
scenografia: Paweł Wątroba

I *I wkroczyłam w świat pełen zmartwień*

1 Ściana wody	7 Psychoterratica	12 Dźwiękowy prysznic
2 Zamrażarka	8 Anatomiczny model dzikiego serca	13 Pejzaż
3 Stół do obserwacji	9 Czytelnia	14 Ptaki
4 Polaroidy	10 Wizytówki	15 Wulkan
5 Dżungla	11 Równe Istoty (video, 21'16'')	16 W jak wulkan
6 Oś		17 Zdjęcie

I ***I wkroczyłam w świat pełen zmartwień***

kuratorki: Katarzyna Kalina, Dominika Malska

udział biorą: **Dobrawa Borkała, Michalina W. Klasik, Dominika Łabędź, Paweł Szeibel, Joanna Zdzienicka-Obałek oraz młode osoby uczestniczące w warsztatach**

partnerzy: Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Radzionkowie, Szkoła Podstawowa nr 47 dla Uczniów Nieśłyszących i Słabosłyszących w Zespole Szkół Specjalnych nr 42 w Zabrze, Technikum nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Bytomiu, Zespół Szkół Specjalnych nr 3 w Bytomiu

kuratorki: Katarzyna Kalina, Dominika Malska

scenografia: Katarzyna Kalina, Paweł Wątroba

koordynacja: Agata Gomolińska-Senczenko, Iwona Sobczyk

wykonanie instalacji: Katarzyna Kalina, Karolina Krzywicka, Jan Kukułka, Wojciech Major, Dominika Malska, Iwona Sobczyk, Dariusz Trzeja, Paweł Wątroba, Alicja Zawadzka

oświetlenie wystawy: Dariusz Trzeja

wolontariat: Joanna Dębska

patronat: Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Uniwersytet Śląski w Katowicach

patronat medialny: Bytomski.pl, Chillizet, Dzikie Życie, Gazeta Wyborcza, Magazyn Szum, Notes na 6 Tygodni, SilesiaDzieci.pl, Slazag.pl, SmogLab.pl

„I wkroczyłam w świat pełen zmartwień” to wystawa powarsztatowa towarzysząca projektowi edukacyjnemu „Niebo w papiloty. Sztuka jako piąty żywioł”. Podczas spotkań młodzież, osoby artystyczne oraz specjaliści i specjalistki zajmujący się naukami biologicznymi, ochroną przyrody, edukacją ekologiczną i aktywizmem, wspólnie pracowali nad różnymi sposobami wyrażania myśli i emocji przez sztukę i naturę. Efektem tych eksperymentalnych działań są instalacje w przestrzeni wystawy, odnoszące się do żywiołu wody, ziemi, powietrza i ognia.

Woda

Joanna Zdzienicka-Obałek, Paweł Szeibel oraz młode osoby ze Szkoły Podstawowej nr 47 dla Uczniów Nieśłyszących i Słabosłyszących w Zespole Szkół Specjalnych nr 42 w Zabrze: Kamil Dąbrowski, Agnieszka Krak, Błażej Kamiński, Martyna Kubik, Emilian Łabęcki, Agata Otremba, Krzysztof

Otremba, Natalia Ryszka, Jakub Szczubełek, Seweryn Żemajtys
specjalistka: prof. Edyta Sierka, Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Podczas cyklu warsztatów młodzież przeprowadzała doświadczenia związane z żywiołem wody. Razem z prof. Edytą Sierką uczestnicy i uczestniczki obserwowali życie toczące się w środowisku wodnym i badali jego zanieczyszczenia na przemysłowym terenie. Inspirując się działaniami belgijskiego performerera Francisa Aljisa wspólnie z artystami: Joanną Zdzienicką-Obałek i Pawłem Szeiblem toczyli bryły lodu podczas spaceru w parku. Obserwowali różne stany skupienia cieczy, tworząc chwilowe instalacje z rozlanej wody oraz zamrażając swoje przyrodnicze znaleziska. Portretowali się z bańkami mydlanymi, jednocześnie doświadczając relaksującego wpływu, jaki może wywierać kontakt z żywiołem.

1 ***Ściana wody***

Obserwuj przestrzeń wystawy przez wodę. Zwróć uwagę, jak odbija światło i jak zmienia kształt obserwowanych przedmiotów.

2 ***Zamrażarka***

Otwórz, wyjmij obiekt, połóż na stole, obserwuj, schowaj!
Kompozycje ukryte w lodzie zostały stworzone przez osoby uczestniczące w warsztatach.

3 ***Stół do obserwacji***

4 ***Polaroidy***

portrety osób uczestniczących w warsztatach z bańkami mydlanymi

5 ***Dżungla***

scenografia wystawy

projekt i wykonanie: Paweł Wątroba

współpraca: Robert Ćwieląg, Joanna Dębska oraz uczennice Technikum nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Bytomiu: Karolina Krzywicka i Alicja Zawadzka

Ziemia

Michalina W. Klasik oraz młodzież z Technikum nr 4 im. Marii Skłodowskiej-Curie w Bytomiu: Michał Atamaniuk, Bartłomiej Bazan, Karol Bednarski, Olga Bekus, Dagmara Dobrychłop, Kinga Fiołek, Wanesa Hampel, Liliana Janczewska, Szymon Jarosz, Marek Kamiński, Bartosz Kossakowski, Wiktoria Kuzdak, Maja Matusiak, Alicja Młodawska, Szymon Pękacz, Kacper Polski, Agata Rabęda, Franciszek Schwarzer, Nicola Segeth, Patryk Sikora, Igor Sosna, Bartosz Stelmach, Szymon Stephani, Maciej Tobor, Vanessa Tometczak, Oliwia Wanat, Karol Wierzbicki.

specjalista: Witold Szwedkowski, Miejska Partyzantka Ogrodnicza

Podczas cyklu warsztatów młodzież dowiedziała się, na czym polega ogrodnicza partyzantka i spróbowała w niej swoich sił, siejąc nasiona dzikich roślin w centrum miasta. Rozmawiano o wielogatunkowości miast, o pozaludzkich zwierzętach, które je z nami zamieszkują, a także o gatunkach stowarzyszonych (pojęcie stworzone przez Donnę Haraway wskazujące na nierozzerwalne skomplikowane – i niehierarchiczne! – więzi łączące ludzkie życie z życiem innych gatunków zwierząt i roślin) i granicznych (zwierzęcych rezydentach żyjących blisko ludzi, zwykle unikających kontaktów z nimi, choć wykorzystujących ich obecność).

Młodzież szukała też w przestrzeni miasta czwartej przyrody, czyli natury samoistnie odradzającej się w miejscach przekształconych lub stworzonych przez człowieka, takich jak ściany budynków czy opuszczone postindustrialne tereny.

6 Oś

ziemia w słoikach

Wykorzystaj ziemię jako naturalną farbę, aby na osi zaznaczyć, jak blisko natury jesteś.

7 Psychoterratica

napis ze sztucznej trawy

Psychoterratica to przypadłość wynikająca z oddzielenia od natury. Pojęcie stworzył w 2000 roku Glenn Albrecht, australijski profesor zajmujący się zrównoważonym rozwojem. Problem dotyczy szczególnie mieszkańców miast oraz młode osoby, które coraz rzadziej spędzają

czas na łonie natury, wybierając w zamian ekrany smartfonów, tabletów czy telewizorów.

Ich dziadkowie i rodzice w dzieciństwie spędzali dużo czasu bawiąc się pod gołym niebem, przy okazji korzystając z dobroczynnego oddziaływania natury na zdrowie i samopoczucie. Uważa się, że brak kontaktu z naturą może być ważnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu stanów lękowych, nerwicowych i depresyjnych.

8 *Anatomiczny model dzikiego serca*

Rysunek, który widzisz, to „anatomiczny model dzikiego serca” – serca, które uważnie przygląda się otaczającej rzeczywistości. Zastanów się nad imionami istot, które w przestrzeni swojego miasta zauważasz, z którymi jesteś w jakiejś relacji, które są dla Ciebie ważne. Zapisz ich imiona wokół.

9 *Czytelnia*

Tu możesz pogłębić wiedzę na temat gatunków zagrożonych, poczytasz o relacjach między człowiekiem, zwierzętami pozaludzkimi i innymi gatunkami, dowiesz się co nieco o antropocenie. W książkach znajdziesz też podpowiedzi, jak kreatywnie spędzać czas w lesie czy w ogródku i poznasz paru bohaterów, którzy spodobają Ci się, niezależnie od tego, ile masz lat.

10 *Wizytówki*

Terminu „osoba” używano dotąd w celu ukazania naszej, ludzkiej, wyższości wobec innych gatunków. Argumenty przypisujące człowiekowi ten status na wyłączość w świetle dzisiejszej wiedzy wydają się naiwne. Jednak w zbiorowej świadomości odrębność ta została utrwalona, prowadząc do usprawiedliwiania krzywd zadawanych „nieosobom”. Podczas warsztatów artystka zaprosiła młodych współtwórców i współtwórczynie do wypełniania wizytówek swoimi imionami oraz zestawienia ich z nazwami innych osób czujących, na przykład „Gołąb Miejski – osoba czująca”.

11 *Równe Istoty*

wideo, 21'16''

zdjęcia: Joanna Klimczak, Karolina Krzywicka, Iwona Sobczyk
montaż: Iwona Sobczyk

Młodzież zaproponowała hasło, które było komunikatem do pozaludzkich obywateli miasta, a następnie ułożyła je ze słonecznika i innych nasion na płycie bytomskiego rynku. Po pewnym czasie do działania przyłączyły się również Gołębie. Punktem wyjścia pracy był performance artystki Michaliny W. Klasik z roku 2022 pt. „Do ptaków”.

Powietrze

Dobrawa Borkała oraz uczennice i uczniowie Zespołu Szkół Specjalnych nr 3 w Bytomiu: Agnieszka, Gabriel, Jakub, Maciej, Maja, Mateusz, Nicola, Przemek, Vanessa, Wiktoria
specjalista: prof. Piotr Skubała, Wydział Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Podczas cyklu warsztatów młodzież razem z prowadzącymi eksplorowała żywioł powietrza. W trakcie działań terenowych wspólnie prowadzono obserwacje powietrza i wiatru, wykonywano ćwiczenia oddechowe, wcielano się w drzewa odtwarzając w zabawie ich cykl życia. Rozmawiano o zmianach środowiska i negatywnym wpływie ludzkiej działalności na naturę. Artystka zaprosiła również młode współtwórcynie i współtwórców do tworzenia form przestrzennych z wykorzystaniem znalezionych elementów natury.

Podczas zwiedzania wystawy możesz wykonać poniższe ćwiczenie na uważność oddechu.

Wysuń jedną stopę do przodu i przenieś na nią ciężar ciała. Następnie przenieś drugą stopę do przodu. Przenieś ciężar na tę stopę. Powtórz to tyle razy, ile chcesz. Idź do najbardziej odległego widocznego punktu. Ile kroków trwa obecnie Twój wdech? Ile kroków trwa obecnie Twój wydech? Czy skupiając się na oddechu doświadczasz oderwania od otaczającego Cię świata? Czy masz wrażenie, że horyzont ciągnie Cię w swoim kierunku?

12 Dźwiękowy prysznic

montaż dźwięku: Agata PLK Polak

Usiądź lub połóż się wygodnie. Zamknij oczy. Wsłuchaj się w dźwięki. Zastanów się, dokąd Cię przenoszą. Jakie miejsca pojawiają się w Twojej wyobraźni? Zrelaksuj się.

Punktem wyjścia do powstania pracy było ćwiczenie, w trakcie którego jedna osoba znajdowała się w centrum kręgu, a pozostałe stojące wokół niej otaczały ją przyjemnymi, relaksującymi dźwiękami. Częścią instalacji są bukiety, smużki i krutki stworzone przez artystkę i dzieci uczestniczące w warsztatach. Smużka to naturalne kadzidło z roślin i ziół. Krutka, zwana tak na Kaszubach (w innych stronach zwana czasem Pępkiem) pleciona jest z kłosów i poświęcona Matce Ziemi / Matce Boskiej Zielnej / Bogini Moko-szy. Krutka jest symbolem płodności, obfitości i urodzaju. Celebryje Matkę-Boginię i wyraża wobec niej wdzięczność. Troskliwie przechowywana, na wiosnę dodawana była do ziarna siewnego, aby zapewnić ciągłość wegetacji i urodzaj w kolejnym cyklu.

13 Pejzaż

element scenografii

projekt: Katarzyna Kalina

wykonanie: Dorota Hadrian, Zakład Tapicerski Jacek Arndt w Bytomiu

Kontrowersyjne amerykańskie badanie ankietowe „Wybór społeczeństwa. Najbardziej pożądanym / najmniej pożądanym” przeprowadzone w latach 90., miało dać odpowiedź na pytanie, co chciałaby oglądać na obrazach większość ludzi. Prawie bez wyjątku najbardziej pożądanym obrazem okazał się pejzaż z wodą, ludźmi i zwierzętami. Inni badacze, analizując te ankiety, próbowali wykazać, że w różnych częściach świata ludzie pragną tego samego „jakby rajskiego krajobrazu”. Widzieli w tym obraz raju wpisany w ludzkie geny, coś z czego się wywodzimy, co zostało w nas wdrukowane i do czego pragniemy powrócić.

14 Ptaki

work in progress

wykonanie: Joanna Dębska, Karolina Krzywicka, Dominika Malska, Paweł Wątroba, Alicja Zawadzka

„Wbrew pozorom miasta są obszarami sprzyjającymi dużej różnorodności życia przyrodniczego. Możemy być zaskoczeni różnorodnością gatunków, które znakomicie czują się w mieście, i o których można powiedzieć, że odniosły tu życiowy sukces. Grupą zwierząt szczególnie bliską człowiekowi są ptaki. Liczba gatunków ptaków stwierdzonych na terenie dużych

miast wynosi ponad dwieście i jest porównywalna z liczbą gatunków występujących w wielu siedliskach naturalnych.

Co roku uwaga opinii publicznej skierowana jest na głośne przypadki działań szczególnie niekorzystnych dla ptaków, jak na przykład wycinanie na terenach osiedli krzewów, będących miejscem bytowania niektórych z nich (wróble, mazurków), czy też pozbawianie miejsc lęgowych gatunków gniazdujących w budynkach (jerzyków, kawek).

Dobrze jest więc poznać ptaki, które zasiedliły miasta, ich zwyczaje i różnorodne potrzeby siedliskowe, tak aby nie szkodzić im źle prowadzonymi inwestycjami, a jednocześnie umieć pomóc prostymi działaniami. Pamiętajmy, że ich obecność umila życie w wielkiej miejskiej dżungli, np. śpiew towarzyszy w wiosenne i letnie poranki. Ptaki odżywiają się resztkami spełniają także ważne funkcje sanitarne w mieście, są także swoistym wskaźnikiem jakości środowiska w miastach”.

z broszury Antoniego Marczewskiego Ptaki w mieście przygotowanej dla Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków (OTOP)

Stwórz własnego ptaka z origami, aby mógł dołączyć do naszego stada. Pomóż nam stworzyć dwieście papierowych ptaków. To mniej więcej tyle ich gatunków żyje wokół nas w mieście!

Ogień

Dominika Łabądz oraz młode osoby z Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Radzionkowie: Kinga Duda, Julia Hejne-Oracka, Wiktoria Kazik, Roksana Kołodziej, Natalia Kozieł, Patrycja Kraska, Oliwia Kułaga, Wiktoria Wlastelicz, Wiktoria Winkler

specjalistka: Barbara Ziemer, Pracownia Edukacji Przyrodniczej i Ekologicznej Śląskiego Ogrodu Botanicznego w Mikołowie

Podczas cyklu warsztatów młodzież podejmowała działania związane z żywiołem ognia. Punktem odniesienia były dla nich śląskie hałdy, powstałe w wyniku składowania odpadów górniczych (zwłaszcza skały płonnej), zatruwające wody podziemne i powietrze. Procesy zachodzące wewnątrz hałd, w tym wewnętrzne pożary, tworzą bezpośrednie powiązanie z żywiołem ognia. W symboliczny sposób przypominają nam

o globalnym kryzysie klimatycznym, w którym kluczowym elementem jest wzrost temperatury.

Hałdy jako swoiste wulkany Górnego Śląska symbolicznie nawiązują również do energii życiowej reprezentowanej przez wewnętrzny ogień, który napędza twórczą siłę i sprawczość.

Zrewitalizowane hałdy, jako stały element śląskiego krajobrazu, stanowią przestrzeń spotkań, eksploracji i budowania wspólnoty, służąc lokalnym społecznościom. Przypominają o potencjale regeneracji tkwiącym w naturze i w człowieku stanowiącym jej część. Ostatecznie hałdy jako obiekty lub podmioty, stają się rzecznikami niemej Ziemi, dla których możemy zbudować spekulatywną opowieść o naszej skomplikowanej relacji z planetą.

15 **Wulkan**

Położ się obok wulkanu i wysłuchaj jego głosu.

Instalacja powstała z tkaniny, która towarzyszyła grupie przez cały cykl warsztatów. Stała się nośnikiem wspólnych działań, doświadczeń i emocji. Ślady zapisane na tkaninie powstały w trakcie spaceru po bytomskich hałdach oraz w trakcie spontanicznych ćwiczeń rysunkowych w przestrzeni Kroniki.

16 **W jak wulkan**

audio, 6'49",
wideo, 2'11"

Wiersz powstał w trakcie improwowanego performansu, podczas którego młode osoby wcielały się w postać wulkanu i stawały się jego głosem.

17 **Zdjęcie**

Fotografia przedstawia hałdy znajdujące się na terenie „Żabich Dołów” – zespołu przyrodniczo-krajobrazowego w Bytomiu.
fot. Dominika Łabądz

- II** Tomasz Kulka. *Maledictus domi et foris*
Przeklęty niechaj będzie w domu i na dworze
kuratorka: Agata Cukierska
- 18** **KOLAŻ Z CYKLU TRIUMF I UPADEK DOMU PANA MEGO #12,**
2020
technika własna
140×200 cm
- 19** **KOLAŻ Z CYKLU TRIUMF I UPADEK DOMU PANA MEGO #13,**
2020
technika własna
140×200 cm
- 20** **KOLAŻ Z CYKLU TRIUMF I UPADEK DOMU PANA MEGO #11,**
2020
technika własna
200×140 cm
- 21** **PRZEKŁĘTY NIECHAJ BĘDZIE W DOMU I NA DWORZE,**
2024
Witraż
- 22** **GOLEMY Z CYKLU TRIUMF I UPADEK DOMU PANA MEGO,** 2020
obiekty, ceramika
- 23** **ZŁAMANE SERCE NARODU,**
2021
druk na tkaninie
250×230 cm
- 24** **GOLEMY Z CYKLU TRIUMF I UPADEK DOMU PANA MEGO,**
2020
obiekty, ceramika

- 25** **ARCHIPELAG,**
2023
tempera jajowa i szlagmetal na sklejce
100×153 cm
- 26** **ODRA (TRYPTYK),**
2022
tempera jajowa na sklejce, szlag metal, szkło gięte grawitacyjnie,
malatury witrażowe, drewniana rama
43×33×6 cm (każdy)
- 27** **PARZĄCE LIMBO,**
2022
tempera jajowa na sklejce, szlag metal, szkło gięte grawitacyjnie,
malatury witrażowe, drewniana rama
43×33×6 cm
- 28** **ODRA I,**
2022
tempera jajowa na sklejce, szlag metal, szkło gięte grawitacyjnie,
malatury witrażowe, drewniana rama
43×33×6 cm
- 29** **OSTATNI TANIEC WOKÓŁ CZARNEGO ŚWIATŁA ,**
2022
tempera jajowa na sklejce, szlag metal, szkło gięte grawitacyjnie,
malatury witrażowe, drewniana rama
43×33×6 cm
- 30** **PROCES PRZEJŚCIA,**
2024
tempera jajowa na sklejce, szlag metal
130×100 cm